

---

provincie
GELDERLAND

Belvoir 3

Cultuurhistorische gebiedsprogramma's

Jaarprogramma 2010 en Bericht 2009

Gedeputeerde Staten, 6 april 2010

Inhoud

Inleiding

Hoofdstuk I Bericht 2009

Hoofdstuk II Waar krijgen we in 2010 mee te maken in de uitvoering?

Hoofdstuk III Agenda 2010

Hoofdstuk IV Projecten overzicht per programmagebied

Informatie

Inleiding

Cultuurhistorie wordt al lang niet meer als een losse verzameling beschermwaardige monumenten benaderd, maar als een integraal geheel van bouwkundige, archeologische en historisch-landschappelijke waarden.

Om nog beter in te kunnen spelen op de kansen die cultuurhistorie biedt voor de ruimtelijke ontwikkeling, is in Belvoir3 (2009-2012) gekozen voor een gebiedsgericht en uitvoeringsgericht beleid.

Daartoe zijn de cultuurhistorische kwaliteiten van de provincie in kaart gebracht op de Cultuurhistorische Waardenkaart. Op basis van deze Waardenkaart is een Cultuurhistorische Beleidskaart samengesteld. Daarin zijn tien gebieden gedefinieerd die zich kenmerken door een eigen, specifieke identiteit (GebiedsDNA). Het jaar 2010 is het tweede uitvoeringsjaar van Belvoir3 en wederom zal er met volle kracht ingezet worden op behoud, ontwikkeling en versterking van de identiteit van deze tien gebieden.

Met dit Jaarprogramma staan er wederom veel goede zaken te gebeuren waarmee zeker weer een belangrijke bijdrage wordt geleverd aan het behoud, het versterken en het verder ontwikkelen van de Gelderse cultuurhistorische identiteit.

De gevolgen van de kredietcrises worden in Gelderland vooral in 2010 verwacht: een sterke daling in het aantal arbeidsplaatsen. Hierom wordt net als in 2009 ook in 2010 middelen uit latere jaren van deze beleidsperiode naar voren gehaald zodat wij vanuit cultuurhistorie een bijdrage leveren aan het provinciaal Actieplan Recessie.

Het jaarprogramma begint in hoofdstuk 1 met een terugblik op het jaar 2009. Wij staan daarbij even in het kort stil bij de resultaten die bereikt zijn. Bijvoorbeeld hoever zijn wij met de programma-afspraken die wij willen maken met onze externe partners over de uitvoering van projecten binnen hun grondgebied of beheerdomein. In hoofdstuk 2 wordt geschetst met welke veranderingen en ontwikkelingen wij te maken krijgen in de uitvoering. Tenslotte worden onze ambities verwoord in hoofdstuk 3 en in hoofdstuk 4 wordt een concreet overzicht per programmagebied gegeven van de projecten en programma's die in 2010 uitgevoerd gaan worden.

Net als in de andere jaren wordt ook met dit jaarprogramma weer een belangrijke impuls gegeven aan de Gelderse economie en de werkgelegenheid in onder andere de bouwsector, zoals architecten, aannemers, gespecialiseerde bedrijven en vaklieden, het onderwijs (scholing van vakdisciplines) en de toeristische sector.

Hoofdstuk I Bericht 2009

In het jaarprogramma 2009 hebben wij u een aantal zaken beloofd. Bijvoorbeeld dat wij 39 projecten zouden uitvoeren. Ook zouden wij een aanzet geven aan programmatische samenwerking door programma-afspraken te maken met onze externe partners over de uitvoering van projecten binnen hun grondgebied of beheerdomein. Voorts zouden wij, in het kader van onze wettelijke taak om een depotstructuur op te zetten, samen met gemeenten en het Gelders Archeologisch Centrum (GAC) onderzoeken hoe de provinciale depotstructuur er voor de lange termijn moet uit gaan zien. Ook hebben wij in 2009 1,6 miljoen middelen in het kader van het Gelders Actieplan Recessie ingezet op de duurzame instandhouding en ontwikkeling van religieus erfgoed. Wat is daar nu van terecht gekomen?

Om een voorbeeld te noemen: Cultuurhistorie en landschap van de Veluwe. Met dit programma hebben wij als doel om cultuurhistorie, met name de zichtbare archeologie en het historisch landschap, van de Veluwe beter zichtbaar te maken, en te integreren met ecologische en recreatieve projecten. Hiervoor is een uitvoeringsagenda opgesteld waarbij de terreinbeheerders nauw zijn betrokken. De deelprojecten 'dansende bomen' (oude bossen) en 'grafheuvels in hun landschap' zijn in gang gezet. Het gaat daarbij over beheer en beleefbaarheid. Tevens is, in overleg met de terreinbeheerders, cultuurhistorische informatie digitaal beschikbaar gemaakt. Daarnaast hebben wij in 2009 samen met het waterschap bijgedragen aan onder meer projecten van de sprengengebieden, waar ecologische doelen worden gecombineerd met behoud van cultuurhistorie. Tenslotte hebben wij in de Velwezoom gemeenten en eigenaren ondersteund bij het omgaan met het rijke erfgoed van landgoederen en buitenplaatsen.

Interim Beleidskader Archeologie.

In 2009 zijn wij gestart met het maken van concrete afspraken met andere partijen, zoals gemeenten, over de Gelderse inzet voor onder andere de archeologische gebieden die van provinciale waarde zijn. Concreet zijn met de gemeenten in de Belvoirgebieden Achterhoek, Winterswijk Plateau, Noordelijk deel van het Veluwemassief en Gelderse Vallei.

In 2009 is het masterplan Limes geactualiseerd en voorzien van een ontwerp-uitvoeringsprogramma 2010-2014. Waren de projecten tot nu toe vooral gericht op de noord-zuid-as Nijmegen-Arnhem, de uitdaging in 2010 en verder is om de Limes ook op de oost-west as Millingen-Geldermalsen weer beleefbaar en zichtbaar te maken. In de gemeenten Buren hebben we hiertoe twee projecten gestart. Het uitvoeringsprogramma 2010-2014 willen we ook met onze andere partners in het rivierenland realiseren. Op dit moment doen we een 'rondje langs de velden' om hiervoor draagvlak en samenwerking te genereren.

Meer algemeen terugkijkend op 2009 vinden wij dat het jaar 2009 bijzonder productief mag worden genoemd. Met succes zijn 38 van de 39 geprogrammeerde programma's en projecten uitgevoerd. Daarbij is circa €4,4 miljoen geïnvesteerd, waarmee voor heel Gelderland een totale investering van

€21,1 miljoen is gegenereerd. Tevens hebben wij in het kader van het Gelders Actieplan Recessie voor €900.000,- 15 projecten versneld uitgevoerd en nog eens €700.000,- geïnvesteerd in 7 religieus erfgoed projecten, waarmee voor heel Gelderland een totale investering €13,9 miljoen is gegenereerd.

Bij de keuze van projecten hebben wij onder andere gelet op de bijdrage die het project leverde aan het herstel en/of het versterken van de gebiedsidentiteit. Op die manier bereiken wij dat er gericht wordt gewerkt aan het behoud en ontwikkeling van de gebiedsidentiteit.

Hoofdstuk II Waar krijgen we in 2010 mee te maken in de uitvoering?

Samenwerking en programma-afspraken

In 2010 zet de kanteling van projectmatig naar programmatisch werken verder door. Wij zijn in 2009 gestart met het werken aan programma-afspraken met meerdere partners, waaronder enkele gemeenten. In 2010 willen wij – onder voorbehoud van de uitkomst van de bezuinigingsdiscussie- met 4 a 5 partners convenanten sluiten. Daarnaast doen wij een brede verkenning in het veld over gezamenlijke realisatie van diverse programmasporen voor de regio's Achterhoek, Veluwe en Rivierengebied. Dit doen we in eerste instantie met gemeenten maar daarna ook met andere relevante partners zoals natuurbeheerders, recreatie en toerismeorganisaties etc.

Wij zullen ook de aansluiting zoeken bij andere lopende provinciale programma's die kansen bieden voor cultuurhistorie. Met de waterschappen willen wij in 2010 afspraken maken over een goede inpassing van archeologische waarden in hun plannen en projecten. Dit als opvolger van het geslaagde CEW-kompas uit 2007, een samen opgestelde handreiking om bij het vervullen van de wateropgaven op het vlak van wateren met een hoge of specifieke kwaliteit, ook recht te doen aan de historisch-landschappelijke kwaliteit.

Deze verschuiving naar meerjarige programma-afspraken en contractvorming met onze partners –vooral gemeenten - vraagt een constante inzet over de hele Belvoir-3 periode. Wij willen in 2012 met alle voor ons belangrijke partners goede afspraken gemaakt hebben. Het nu voorliggende jaarprogramma weerspiegelt de overgang van projectaanpak naar programma-aanpak. De Belvoir 1 en 2 uitvoeringsprogramma's en projecten ontstonden voor een groot deel 'bottom up', dus op basis van zich voordoeende kansen en laaghangend fruit. Met ingang van 2010 zijn de programma's dus meer het resultaat van samenwerking en onderhandelingstrajecten met onze partners. Daarmee worden regie en sturing op onze provinciale doelen beter geborgd. Wij willen daarbij de kracht en het succes van Belvoir 1 en 2, de aansluiting op de dynamiek van het moment, behouden.

Stimuleren en ondersteunen

Wij zullen de gemeenten ondersteunen in de uitvoering van hun wettelijke taken op het vlak van gebouwde monumenten en archeologie. Daarvoor heeft de provincie een regisserende en ondersteunende taak via een programmatische vorm van samenwerking. Gelderland heeft medio 2010 in alle WGR-regio's een regioarcheoloog aan het werk. Zij ondersteunen de gemeenten in hun wettelijke taken op archeologie en zorgen voor afstemming tussen gemeentelijke en provinciale belangen. Gelderland financiert hiervoor 50% van de salariskosten voor de eerste drie jaar.

Hoofdstuk III Agenda 2010

Waar gaat de provincie zich in 2010 op richten?

Investeren in het DNA van Gelderland

Op basis van een inventarisatie naar de cultuurhistorische waarden in Gelderland is de provincie ingedeeld in 10 gebieden, ieder met een eigen identiteit. Die identiteit bestaat uit een aantal karakteristieke kenmerken, als het ware het DNA van het gebied.

In 2010 hebben wij uit de structurele middelen voor Belvoir 3 € 4.312.857,- voor cultuurhistorische programma's en projecten beschikbaar en € 900.000,- op basis van het besluit van Provinciale Staten, nummer PS2009-367, waarbij besloten is om voor het jaar 2010 € 900.000,- aan Belvoir middelen naar voren te halen om tot versnelde uitvoering van restauratiewerken te komen. Met deze € 5.212.857,- genereren wij in onze provincie een totale investering van € 35 miljoen in de Gelderse cultuurhistorie.

Het programma 2010 omvat 44 programma's en projecten. Nadere informatie over deze projecten zal worden verstrekt op de website van de provincie www.gelderland.nl – Thema's/Cultuurhistorie.

Ook werken wij in 2010 weer aan programma's en projecten die een meer algemeen karakter hebben, dat wil zeggen programma's en projecten die niet direct de identiteit van een van de 10 gebieden versterken maar meer een algehele bijdrage aan de cultuurhistorische identiteit van Gelderland leveren.

Naast het Belvoir programma werken wij eveneens aan de versterking van de gebiedsidentiteit vanuit andere provinciale programma's, zoals de programma's voor de Nationale Landschappen in Gelderland en andere deelprogramma's van het Provinciale Meerjaren Programma "Vitaal Gelderland" en de Regionale Samenwerking Programma's voor (ruimtelijke) ontwikkeling. Er zijn belangrijke raakvlakken met recreatie en toerisme – cultuurhistorie is voor de laatste een sterke basis. En met cultuur bestaat een natuurlijke verbinding: behoud van cultuurhistorie is een cultuurdaad van formaat en nieuwe cultuur is de cultuurhistorie van de toekomst. In verschillende projecten gaan ze hand in hand.

Hoofdstuk IV Projectenoverzicht per programmagebied

Programmagebied Achterhoek:

Het programmagebied Achterhoek kent de volgende Belvoergebieden:

- *Achterhoek*,

Identiteiten: Afwisselend boerenland - natte midden - macht en praal – ijzersterk.

Ambitie 2016: Wij willen de Achterhoek rond het natte midden herkenbaar houden als afwisselend boerenland

met concentraties van landgoederen en industrieel erfgoed van de ijzerindustrie. Bijdrage leveren aan de instandhouding van beeldbepalende boerderijen en boeren nederzettingen in hun omgeving.

- *Winterswijk Plateau*,

Identiteiten: Omstreden ligging - kleinschalig boerenland – Scholtengoederen.

Ambitie 2016:

Wij willen dat het Winterswijk Plateau herkenbaar blijft door de historische kleinschaligheid met zijn typerende

karakter herkenbaar te houden en te ontwikkelen. De verdedigingswerken beleefbaar maken ter versterking van

identiteit en toerisme. De Scholtengoederen als uniek fenomeen onder de aandacht brengen. Behouden en

ontwikkelen van de cultuurhistorische kwaliteiten van de Winterswijkse beken op het plateau, inclusief watermolens, relictten van bevoeiingscultuur en dergelijke.

- *Oude Rivierlakte*: Liemers,

Identiteiten: Eeuwenoude leegte - leven met de rivier - strategische ligging en omstreden ligging.

Ambitie 2016:

Wij willen dat in de Liemers de historische rijnstrangen in stand worden gehouden en dat in Montferland de

verbinding tussen de historische bebouwing en landerijen wordt versterkt. Cultuurhistorie gebruiken bij ontwerpen ten behoeve van water en natuuropgaven. De monumenten en de landerijen van Bergh als eenheid

ontwikkelen.

Project-nr.	Naam	Gemeente/Regio	Belvoergebied	Totale investering	Bijdrage Belvoir
2010-01 AR	Korenspieker Ravenhorst Winterswijk. Een voor Gelderland uniek type korenspieker gelegen binnen het terrein van de voormalige havezate "De Ravenshorst" wordt na restauratie herbestemd voor recreatieve doeleinden.	Winterswijk	Winterswijk plateau	€ 350.000	€ 30.000
2010-03	Uitvoering programmatische samenwerking met gemeente Groenlo, realisatie de volgende drie projecten: Musenbergbolwerk, In lijn met de linie Archeologisch onderzoek circumvallatielinie Groenlo.	Oost Gelre	Winterswijk plateau	€ 140.000	€ 70.000
2010-05 AR	Buitenplaats Sevenaer. Uitvoering 1e fase integrale instandhouding en herontwikkeling.	Zevenaar	Liemers	€ 8.000.000	€ 100.000
2010-06 AR	Buitenplaats Den Bramel te Vorden. Uitvoering van het integraal herstelplan in cofinanciering met Nationaal Landschap.	Bronckhorst	Achterhoek	€ 120.000	€ 20.000

2010-07 AR	Herbestemming maalderijcomplex Wehl. De voormalige graanmaalderij verkeert na de sluiting begin jaren zeventig in slechte staat en moet dringend worden gerestaureerd.	Doetinchem	Achterhoek	€ 2.000.000	€ 300.000
2010-08 AR	Gelselaar. Voor het beschermd dorpsgezicht (in spe) Gelselaar en omgeving is een ontwikkelingsvisie opgesteld. Inmiddels is aan aantal projecten in uitvoering op het gebied van instandhouding, herbestemming, kwaliteitsverbetering, recreatie en toerisme en archeologie mede in relatie tot aspecten plattelandontwikkeling en leefbaarheid.	Berkelland	Achterhoek	€ 855.000	€ 100.000
Project-nr.	Naam	Gemeente/ Regio	Belvoergebied	Totale investering	Bijdrage Belvoir
2010-16	Restauratie van de Zeddammertmolen van Huis Bergh.	Montferland	Liemers	€ 65.000	€ 43.000
2010-19	Uitvoering programmatische samenwerking met gemeente Groenlo, realisatie de volgende twee projecten: Herbestemming/revitalisering, Stadsboerderij en TRAP-route Groenlo	Oost Gelre	Winterswijk plateau	€ 140.000	€ 70.000
2010-21	Regionale samenwerking archeologie, aanstelling regio archeoloog Achterhoek ter ondersteuning van het gezamenlijke provinciale en gemeentelijke archeologiebeleid.	Achterhoek	Achterhoek	€ 80.000	€ 27.357
2010-28 AR	Restauratie en herbestemming schoppe Scholtengoed Leeferdink	Winterswijk	Winterswijk plateau	€ 130.000	€ 50.000
2010-45	Meerjarige reservering meerwerk archeologisch onderzoek op basis van Onderzoeksagenda parelgebied Groenlo	Oost Gelre	Winterswijk plateau	€ 80.000	€ 40.000
2010-46	Uitvoering programmatische samenwerking met gemeente Doetinchem. Uitvoering geven aan de overeengekomen projecten.	Doetinchem	Achterhoek	€ 100.000	€ 90.000
	Belvoir 3 duurzame instandhouding	Achterhoek	Achterhoek	€ 1.502.000	€ 632.000
Totaal programmagebied Achterhoek				€ 13.592.000	€ 1.572.357

Programmagebied Rivierengebied:

Het programmagebied Rivierengebied kent de volgende Belvoergebieden:

- *Rivierengebied,*

Identiteiten: Gelaagd landschap - strijd en leven met water - grens en front - bouwmarkt - (inter)nationaal netwerk.

Ambitie 2016:

Wij willen het Rivierengebied herkenbaar houden als gebied met een stapeling van historische lagen op de

oeverwallen in contrast tot de leegheid van de kommen en als gebied van vechten tegen en werken met het

water. De restanten van de Nieuwe Hollandse Waterlinie (programma 's Linie perspectief – Panorama Krayenhoff) behouden, versterken en vooral ontwikkelen. De waardevolle overblijfselen van de steenfabricage in

stand houden door koppeling aan nieuwe functies voor gebouwen en terreinen. De Romeinse rijksgrens via het

Masterplan Limes beleefbaar en zichtbaar maken. Met de waterschappen beheer en inrichtingsafspraken maken over het historische waterbeheerstelsel.

- *Wal van Nijmegen,*

Identiteiten: Strategische ligging - park en boslandschap.

Ambitie 2016:

Wij willen de stuwwal Nijmegen en het aangrenzende stuwwallandschap herkenbaar en beleefbaar maken als

park- en boslandschap met een rijke historie. De overblijfselen van Romeinse systemen van watervoorziening

en oude watervoorzieningen in kaart brengen en herkenbaar houden. De relictten van eeuwen bos- en landgoedcultuur in kaart brengen en beleefbaar maken.

Project-nr.	Naam	Gemeente/ Regio	Belvoergebied	Totale investering	Bijdrage Belvoir
2010-13	Gelders Archeologisch Centrum Valkhof. Museum Het Valkhof te Nijmegen heeft een belangrijke vanuit de provincie gedelegeerde taak om de archeologische vondsten in Gelderland te beheren. Deze wettelijke provinciale verantwoordelijkheid vanuit de Wet op de Archeologische Monumentenzorg (WAMZ) is ondergebracht bij het Gelders Archeologisch Centrum (GAC).	Nijmegen	Wal van Nijmegen	€ 130.000	€ 60.000
2010-22	Regionale samenwerking archeologie, aanstelling regio archeoloog Westelijk Rivierengebied ter ondersteuning van het gezamenlijke provinciale en gemeentelijke archeologiebeleid.	Rivieren- gebied	Rivieren- gebied	€ 110.000	€ 20.000
2010-26	Jachttopzienerswoning Waaldijk. De woning wordt gerestaureerd waarna deze een herbestemming krijgt als erfgoedlogies accommodatie.	Overbetuwe	Rivieren- gebied	€ 329.942	€ 50.000
2010-31	Romeinse Alliantie 'De Limes Codex', reservering bijdrage 2010	Gelderland	Rivieren- gebied	€ 150.000	€ 50.000
2010-32	Uitvoeringsorganisatie programma Nieuwe Hollandse Waterlinie	Rivieren- gebied	Rivieren- gebied	€ 231.000	€ 70.000
2010-35	Laatste fase restauratie stoomgemaal De Tuut	West Maas en Waal	Rivieren- gebied	€ 150.000	€ 45.000
2010-41	Nieuwe Hollandse Waterlinie, borging van kwaliteit bij de uitvoering van restauraties van de Waterlinie-objecten en de planvorming daarvoor.	Rivieren- gebied	Rivieren- gebied	€ 200.000	€ 7.500
2010-42	De wereld van Katherina. Devotie, demonen en dagelijks leven in de 15e eeuw. Een getijdenboek van wereldklasse ontsloten.	Nijmegen	Wal van Nijmegen	€ 969.468	€ 20.000
2010-43	Uitvoeringsprojecten Limes. In dit jaar worden er o.a. in de gemeente Buren diverse projecten uitgevoerd met het doel om de oost-west as Millingen-Geldermalsen weer beleefbaar en zichtbaar te maken.	Rivieren- gebied	Rivieren- gebied	€ 250.000	€ 100.000
2010-47	Grote Molenstraat. Reconstructie Romeinse weg.	Overbetuwe	Rivieren- gebied	€ 150.000	€ 40.000
2010-48	Meinerswijk. Vervolg op het door de gemeente opgestelde ontwerpboek.	Arnhem	Rivieren- gebied	€ 350.000	€ 20.000
	Belvoir 3 duurzame instandhouding	Rivieren- gebied	Rivieren- gebied	€ 1.398.000	€ 560.000
Totaal programmagebied Rivierengebied				€ 4.418.410	€ 1.042.500

Programmagebied Veluwe:

Het programmagebied Achterhoek kent de volgende Belvoergebieden:

- *Veluwemassief,*

Identiteiten: Stokoud boerenland – wingewest – functioneel leeg – doorgangsgebied – transit.

Ambitie 2016: Wij willen bekendheid geven aan het Veluwemassief als gebied dat naast een rijke natuur ook

een rijke cultuurhistorie kent en het als zodanig herkenbaar maken. Duurzame instandhouding van cultuurhistorische waarden. Het ontwikkelen van cultuurhistorische recreatieproducten. Het zoeken van passende functies voor vrijkomende complexen. Herbestemming van het unieke complex Radio Kootwijk. Het geven van een passende bescherming van historisch meest waardevolle bossen.

- *Veluwezoom,*

Identiteiten: Parklandschap - rijke bewoningsgeschiedenis - strategische ligging.

Ambitie 2016:

Wij willen realiseren dat de Veluwezoom herkenbaar blijft door het parkachtige en landgoedachtige karakter; de

overgang naar de stuwwal open te houden en de relatie tussen wonen, werken en recreatie te versterken/te

ontwikkelen. Duurzame instandhouding van cultuurhistorische waarden. Het verbeteren van het draagvlak voor

landgoederen en het herstel. Instandhouding en ontwikkeling van beekstructuren met bijbehorende cultuurhistorische objecten.

- *Oude Riviervlakte: IJsselvallei,*

Identiteiten: Watereconomie, keuter, kerk en adel, gave IJssel.

Ambitie 2016:

Wij willen in de IJsselvallei de zo kenmerkende samenhang tussen water, bedrijvigheid/industrie en agrarische

inrichting herkenbaar maken. Behoud en (passende) ontwikkeling van de structuur van (sprengen)beken, Grift

en Apeldoorns Kanaal en wat daarbij hoort. In de noord-zuid gerichte oude bewoningsstroken, de monumentale

voormalige of vrijkomende agrarische gebouwen behouden door onder andere vernieuwde functies. Met de

nadruk op gebouwenensembles en oude agrarische landschappen.

- *Oude Riviervlakte: Gelderse Vallei,*

Identiteiten: Eigen erf tussen Gelre en Utrecht, waterkering: extreem nat tussen de Zuiderzee en Rijn.

Ambitie 2016:

Wij willen de kenmerkende historische inrichting van de Gelderse Vallei, die samenhangt met de vroegere agrarische, militaire en waterstaatkundige activiteiten behouden en herkenbaar maken. Het Binnenveld met de

Grebbeinlinie en de Kraats mede vanuit cultuurhistorische optiek ontwikkelen tot een gebied voor recreatie voor

de stad, waterberging en ecologische versterking. Cultuurhistorische karakteristiek van de polder Arkemheen

behouden. Bijdrage leveren aan de functieverandering in een dichtbebouwd deel van het buitengebied met veel

kenmerkende gebouwen en herkenbare ontginningsstructuur.

- *Oude Riviervlakte: Randmeergebied,*

Identiteiten: Pompen of verzuipen - introvert en extravert.

Ambitie 2016:

Wij willen in het Randmeergebied de overgangen van Veluwemassief, via het oude bewoningsgebied van de

Straatwegzone naar het open grasland en de kust met stadjes, herkenbaar houden. Keuzen maken voor de

linten met monumentale of anderszins beeldbepalende gebouwen, bijvoorbeeld langs de Zuiderzeestraatweg,

om te zorgen voor instandhouding van deze gebouwen in een veranderende omgeving. In het gebied van de Hierdense beek de groen-blauwe inrichting combineren met behoud en versterking van Cultuurhistorische waarden.

Project-nr.	Naam	Gemeente/ Regio	Belvoirgebied	Totale investering	Bijdrage Belvoir
2010-04	Kwaliteitsimpuls Landgoederenzone Rheden. Dit project ziet toe op een gebiedsgerichte instandhouding van de landgoederen die zich op het grondgebied van de gemeente Rheden bevinden. Ook dit jaar worden samen met de gemeente een aantal projecten uitgevoerd. Het uiteindelijke doel is dat alle landgoedeigenaren binnen de gemeente Rheden gaan participeren.	Rheden	Veluwezoom	€ 8.511.544	€ 100.000
Project-nr.	Naam	Gemeente/ Regio	Belvoirgebied	Totale investering	Bijdrage Belvoir
2010-09 AR	Integrale aanpak uitvoering landgoed Scherpenzeel, 2e fase. Doel is het (economisch gezond) voortbestaan van het kleinschalige landgoederenlandschap rond Scherpenzeel, met het cultuurhistorische landschap als uitgangspunt. Het totaalproject behelst meerdere deelprojecten, onder andere behoud en ontwikkeling van de aanwezige schaapskooien en andere cultuurhistorische elementen en projecten op het gebied van herkenbaarheid in het landschap en publieksinformatie.	Scherpenzeel	Gelderse Vallei	€ 667.605	€ 100.000
2010-10 AR	Huis ter Horst te Loenen. Op basis van een opgesteld restauratieplan zal de restauratie van Huis ter Horst gefaseerd worden uitgevoerd.	Apeldoorn	IJsselvallei	€ 3.000.000	€ 100.000
2010-11 AR	Oranjerie Dieren. Doel is om de Oranjerie na de restauratie een herbestemming te geven als werkplek voor mensen met een of meer beperkingen.	Rheden	Veluwezoom	€ 415.000	€ 100.000
2010-12	Stichting IJsselhoeven 2010-2013. Met dit project wordt gericht gewerkt aan het behoud van de in het noordelijk gebied gelegen IJsselhoeven en het verbeteren van hun erven, erfinrichting en beplanting. Tevens heeft het project tot doel om de IJsselhoeven in Gelderland bij een breed publiek onder de aandacht brengen.	Veluwe	IJsselvallei	€ 1.200.000	€ 100.000
2010-17	Kennis en communicatie Veluwe. Doel is om voor en met partners op de Veluwe het aanbod van digitale informatie via de kennisportal Cultuurhistorie en Landschap Veluwe aan te vullen en te actua-	Veluwe	Veluwe	€ -	€ 100.000

	liseren, historisch beeldmateriaal te ontsluiten en bijeenkomsten te organiseren waar de partners elkaar ontmoeten.				
2010-18	Regionale samenwerking archeologie, aanstelling regio archeoloog Noord Veluwe ter ondersteuning van het gezamenlijke provinciale en gemeentelijke archeologiebeleid.	Veluwe	Randmeergebied	€ 110.000	€ 50.000
2010-20	Regionale samenwerking archeologie, aanstelling regio archeoloog Stedendriehoek ter ondersteuning van het gezamenlijke provinciale en gemeentelijke archeologiebeleid.	Veluwe	Ijsselvallei	€ 110.000	€ 20.000
2010-27	Cultuurhistorische projecten Elburg. Restauratie touwslagerij en afronding herbestemming synagoge.	Elburg	Randmeergebied	€ 195.000	€ 65.000
2010-37	Grafheuvels op de Veluwe. Vernieuwde inrichting en beheer van grafheuvels en hun omgeving die leidt tot duurzame instandhouding en tot grotere belevingswaarde.	Veluwe	Veluwe	€ -	€ 50.000
Project-nr.	Naam	Gemeente/Regio	Belvoirgebied	Totale investering	Bijdrage Belvoir
2010-38	Uitvoeringsagenda Veluwe, realisatie van diverse projecten. Uitvoering van projecten die passen in de agendalijnen Oud boerenland, Lange Lijnen, Landgoederen en Veluws water die uitvoeringslijnen van de Uitvoeringsagenda Cultuurhistorie en Landschap.	Veluwe	Veluwe	€ -	€ 100.000
2010-39	Cultuurhistorie bij grote groenblauwe opgaven Veluwe. Op en aan de Veluwe liggen grote groenblauwe opgaven. Doel is om de voorbereiding en uitvoering te verrijken met cultuurhistorie. Speerpunten zijn de robuuste EVZ's.	Veluwe	Veluwe	€ -	€ 80.000
2010-44	Landgoed Deelerwoud. Met dit project wordt de conservering van bestaande gebouwen op dit landgoed gerealiseerd.	Apeldoorn	Ijsselvallei	€ 255.000	€ 50.000
	Belvoir 3 duurzame instandhouding	Veluwe	Veluwe	€ 1.004.000	€ 720.000
Totaal programmegebied Veluwe				€ 15.468.149	€ 1.735.000

Generieke projecten.

In 2010 werken wij ook weer aan programma's en projecten die een meer algemeen karakter hebben, dat wil zeggen programma's en projecten die niet direct de identiteit van een van de 10 gebieden versterken maar meer een algehele bijdrage aan de cultuurhistorische identiteit van Gelderland leveren. Een opsomming van die projecten staat hierna vermeld.

Projectnr.	Naam	Belvoirgebied	Totale investering	Bijdrage Belvoir
2010-02	Implementatie Cultuurhistorische Waardenkaart en -Beleidskaart. Het streven is dat met de CHW ook daadwerkelijk wordt gewerkt. De informatie moet daarom openbaar en voor in feite iedereen toegankelijk zijn. Om reden van transparantie, toegankelijkheid en duidelijke werkprocessen zou de provinciale CHW tevens als standaard moeten fungeren voor o.a. gemeenten. Daarom steunen wij gemeenten bij implementatie van onze CHW in het gemeentelijk beleid.	Gelderland	€ 225.000	€ 75.000
2010-14	Deelprogramma herbestemming gericht op de realisatie van logiesmogelijkheden in verschillende objecten.	Gelderland	€ 300.000	€ 50.000
2010-15	Belvoir activiteiten in het kader van het verbreden van het cultuurhistorisch besef.	Gelderland	€ 100.000	€ 100.000
2010-23	PBA, opstellen van de onderzoeksagenda parelgebieden Rivierengebied	Gelderland	€ 60.000	€ 60.000
2010-24	PBA, opstellen van de onderzoeksagenda parelgebieden Veluwe	Gelderland	€ 40.000	€ 40.000
2010-25	PBA, Uitwerking oud onderzoek (parelgebieden)	Gelderland	€ 100.000	€ 100.000
2010-29	Actieplan cultuurbereik (Verbindingen Cultuur), bijdrage aan de projecten "ruimtelijke kwaliteit en erfgoededucatie" en de erfgoedsite www.mijngelderland.nl	Gelderland	€ 385.000	€ 100.000
2010-30	Mobiel erfgoed. Provinciale bijdrage aan het instandhouden van deze specifieke categorie van historische objecten.	Gelderland	€ 50.000	€ 50.000
2010-33	Communicatie inzake keuzes Belvoir en programma. Via een interactieve kaart willen wij voor een breed publiek de keuzes binnen ons cultuurhistorisch beleid en programma kenbaar maken.	Gelderland	€ 50.000	€ 50.000
2010-34	Gelderse Voet. Met Gelderse Voet wordt, in samenspraak met verschillende overheden, ondernemers, opleidingsorganisaties en beheerders van monumenten een procesrichtlijn gerealiseerd, met het doel de uitvoeringskwaliteit van de in Gelderland uit te voeren restauratie en onderhoudswerkzaamheden van gebouwde monumenten duurzaam op een aanvaardbaar niveau te brengen.	Gelderland	€ 110.000	€ 110.000
2010-36	Provinciaal Samenwerkingsverband Cultuurhistorie Gelderland. Provinciale bijdrage aan dit samenwerkingsverband.	Gelderland	€ 136.000	€ 68.000
2010-40	Agrarisch cultuurlandschap stichting Landschapbeheer Gelderland (SLG).	Gelderland	€ -	€ 60.000
Totaal generieke projecten			€ 1.556.000	€ 863.000

Informatie

Provincie Gelderland, Domein Programmeren en Contracteren, Wonen Sociaal en Cultuur,
Team Cultuur en Cultuurhistorie

T (026) 359 93 05

Postbus 9090
6800 GX Arnhem

post@gelderland.nl

www.gelderland.nl/cultuurhistorie